

Zbiór Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku prokuratora służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa i strzec praworządności, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.” (art. 92 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze [Dz. U. z 2017 r., poz. 1767, z póź.zm.])

Rozdział 1

Zasady ogólne

§ 1.

1. Zbiór zasad etyki zawodowej prokuratorów, zwany dalej „Zbiorem”, określa zasady zachowania, które prokurator zobowiązany jest przestrzegać w służbie i poza służbą.

2. W służbie, jak i poza służbą prokurator powinien mieć na uwadze treść złożonego ślubowania.

3. Postanowienia Zbioru obowiązują odpowiednio asesorów prokuratury oraz prokuratorów w stanie spoczynku.

4. Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym może, w drodze uchwały, zmienić lub uzupełnić postanowienia Zbioru, a także dokonywać ich wykładni.

5. Postanowienia Zbioru mają charakter pomocniczy w postępowaniu dyscyplinarnym. Na zasady etyki zawodowej określone w Zbiorze można powołać się w postępowaniu dyscyplinarnym o uchybienie godności urzędu prokuratora.

6. W razie wątpliwości co do tego, jak należy zachować się w konkretnych okolicznościach, prokurator kieruje się ogólnymi normami etycznymi, bacząc, aby nie naruszyć żadnej z norm określonych w Zbiorze.

§ 2.

Prokurator ma obowiązek:

- 1) przestrzegać prawa i dobrych obyczajów;
- 2) postępować uczciwie;
- 3) zachowywać się godnie i honorowo;
- 4) dbać o autorytet pełnionego urzędu, a także o autorytet prokuratury;
- 5) odnosić się z szacunkiem do organów Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich reprezentantów.

§ 3.

Prokuratorowi nie wolno:

- 1) wykorzystywać stanowiska lub funkcji do wspierania interesu własnego lub interesów innych osób lub podmiotów, w szczególności osób mu bliskich, a także działać na szkodę innych osób lub podmiotów;
- 2) zachowywać się w sposób, który mógłby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabić zaufanie do pełnionego przez niego urzędu.

§ 3a.¹

1. Na prokuratorach spoczywa szczególna powinność niedopuszczania do wykonywania należących do nich obowiązków i zadań służbowych w sytuacji zaistnienia konfliktu interesów.

¹ Dodany Uchwałą Krajowej Rady Prokuratorów Przy Prokuratorze Generalnym z dnia 16 marca 2021r. w sprawie zmiany załącznika do uchwały Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 grudnia 2017 r.

2. Konflikt interesów zachodzi w sytuacji, w której prokurator ma taki interes prywatny, który może wpływać na bezstronne i obiektywne wykonywanie jego obowiązków lub realizowanie jego uprawnień.

3. W razie dostrzeżenia realnej możliwości zaistnienia konfliktu interesów, prokurator jest obowiązany zawiadamiać niezwłocznie o tym przełożonego, także wówczas, gdy nie zachodzi najdalej idący przypadek konfliktu interesów, powodujący obowiązek wyłączenia prokuratora z prowadzonego postępowania.

§ 4.

1. Prokurator ma obowiązek unikać zachowań i sytuacji, które mogłyby podważyć zaufanie do jego niezależności, bezstronności i rzetelności zawodowej lub wywoływać wrażenie braku poszanowania dla prawa.

2. Prokurator powinien unikać kontaktów osobistych i relacji ekonomicznych z osobami i innymi podmiotami, które mogłyby rodzić konflikt interesów i przez to negatywnie wpływać na postrzeganie bezstronności prokuratora i podważać zaufanie do urzędu prokuratora, a także unikać podejmowania tego rodzaju działań w sferze zawodowej, publicznej i prywatnej.

§ 5.

Prokurator ma szczególny obowiązek baczenia, aby nawet nieumyślnie nie dopuścić do ujawnienia tajemnicy prawnie chronionej, w szczególności przez kontakty z innymi osobami oraz niewłaściwą pieczę nad materiałami postępowania.

§ 6.

Prokurator powinien wymagać od innych prokuratorów kierowania się zasadami etyki zawodowej. W przypadku gdy inny prokurator narusza zasady etyki zawodowej lub wyraża taki zamiar, prokurator powinien zareagować w sposób odpowiedni do okoliczności.

§ 7.

Prokurator, który naruszył zasady etyki zawodowej, powinien niezwłocznie podjąć działania zmierzające do usunięcia skutków naruszenia lub zapobieżenia ich wystąpieniu, a w razie potrzeby także zadośćuczynić osobie dotkniętej naruszeniem.

Rozdział 2

Zasady pełnienia służby

§ 8.

Prokurator wykonuje czynności sumiennie i rzetelnie, podejmując je bez zwłoki tak, aby nie narażać uczestników postępowania i Skarbu Państwa na zbędne koszty.

§ 9.

Prokurator nie może ulegać wpływom zagrażającym jego niezależności, a w razie ich wystąpienia ma obowiązek informowania przełożonego o zaistnieniu takiej okoliczności.

§ 10.

Prokurator egzekwuje w sposób stanowczy wykonywanie jego poleceń kierowanych do innych organów i uczestników postępowania.

§ 11.

1. Informacje z toczącego się postępowania przygotowawczego lub informacje dotyczące działalności prokuratury, z wyłączeniem informacji niejawnych, mogą być przekazywane mediom wyłącznie przez Prokuratora Generalnego, kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury albo innego upoważnionego w tym zakresie prokuratora.

2. Prokurator, wypowiadając się publicznie, w szczególności w mediach, na temat toczącego się lub zakończonego postępowania, nie powinien bez uzyskania rzetelnej informacji dotyczącej przedmiotu wypowiedzi formułować ocen dotyczących pracy innych prokuratorów i działalności prokuratury.

3. Publiczne wypowiedzi prokuratora, o których mowa w ust. 2 powinny być rzeczowe, wyważone i zrozumiałe.

§ 12

Prokurator treść pism i decyzji kierowanych do innych osób powinien formułować w sposób rzeczowy, wyważony i zrozumiały, unikając stwierdzeń nacechowanych emocjonalnie, sugerujących osobiste zaangażowanie lub naruszających godność osobistą.

§ 13

1. W kontaktach z uczestnikami postępowania prokurator powinien zachowywać godną postawę oraz stosowny dystans, być uprzejmym, cierpliwym i stanowczym, a także wymagać od tych osób właściwego zachowania. W razie niewłaściwego zachowania uczestników postępowania prokurator powinien reagować zdecydowanie i stosownie do okoliczności.

2. Przepis ust. 1 ma odpowiednie zastosowanie w kontaktach prokuratora z sędziami, obrońcami, pełnomocnikami procesowymi, przedstawicielami instytucji publicznych, a także przedstawicielami mediów i organizacji społecznych.

§ 14

Prokurator powinien udzielać uczestnikom postępowania pouczeń, a w razie potrzeby wyjaśniać im kwestie prawne związane z postępowaniem, w sposób dla nich zrozumiały.

§ 15.

1. W stosunku do osób pokrzywdzonych prokurator powinien wykazywać empatię i unikać zachowań mogących wywoływać u tych osób pogłębienie stresu wywołanego pokrzywdzeniem.

2. W razie uzasadnionej potrzeby przeprowadzenia czynności z udziałem osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność lub inne podobne cechy, mają ograniczone możliwości poruszania się lub zrozumienia znaczenia

przeprowadzanej czynności, prokurator powinien odpowiednio dostosować sposób swojego działania i warunki przeprowadzenia tej czynności.

§ 16.

Prokurator powinien odnosić się uprzejmie i życzliwie do innych prokuratorów oraz pracowników prokuratury dbając o to, by relacje międzyludzkie w miejscu pracy były pozbawione zbędnych napięć i nie powodowały niepożądanego stresu.

Rozdział 3

Zasady postępowania poza służbą

§ 17.

1. Prokuratorowi nie wolno należeć do organizacji, której istnienie jest przez prawo zakazane, ani takiej organizacji w jakiegokolwiek formie wspierać.

2. Biorąc udział w pokojowych zgromadzeniach i innych formach publicznej aktywności, prokuratorowi nie wolno demonstracyjnie ujawniać swoich poglądów politycznych.

§ 18.

1. Prokurator ma obowiązek wykazywać rzetelność w swoich sprawach finansowych oraz zachować szczególną staranność w wykonywaniu zobowiązań finansowych, w tym wynikających z danin publicznych.

2. Prokurator powinien unikać relacji finansowych i działań ekonomicznych, które mogłyby wzbudzać wątpliwość co do nieskazitelności jego charakteru lub rzetelności i bezstronności przy wykonywaniu czynności urzędowych.

3. Prokurator powinien dołożyć starań, aby postawę określoną w ust. 1 i 2 wykazywały osoby jemu najbliższe.

§ 19.

1. Prokuratorowi nie wolno przyjmować jakichkolwiek korzyści mogących sprawiać wrażenie, że stanowią próbę wywarcia wpływu na jego osobę w związku z zajmowanym urzędem.

2. Prokurator, korzystając z ofert kierowanych do prokuratorów, względnie innych określonych grup zawodowych powinien rozważyć, czy nie stanowią one próby wywarcia wpływu na niego osobiście lub na jego środowisko zawodowe.

§ 20.

1. Prokurator nie może świadczyć pomocy prawnej, za wyjątkiem pomocy udzielanej osobom najbliższym, gdy ustawa tak stanowi.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy porad prawnych udzielanych przez prokuratora nieodpłatnie:

- osobom bliskim,
- członkom związku zawodowego, do którego prokurator należy, a także osobom, na których rzecz związek prowadzi działalność,
- organizacji społecznej, do której prokurator należy oraz jej członkom, a także osobom, na których rzecz organizacja prowadzi działalność,
- w ramach działalności społecznej prowadzonej z udziałem prokuratury.

3. Prokurator w stanie spoczynku może ponadto świadczyć nieodpłatnie pomoc prawną w ramach działalności społecznej.

4. Nie stanowi pomocy prawnej w rozumieniu ust. 1 udzielenie informacji o instytucjach świadczących pomoc prawną oraz o obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa, a także udzielanie informacji prawnej interesantom jednostki organizacyjnej prokuratury, jeżeli wynika to z obowiązków prokuratora.

§ 21.

Prokuratorowi nie wolno, w sprawach indywidualnych, udzielać informacji, która mogłaby ułatwić popełnienie czynu zabronionego lub wskazywałaby na możliwość uniknięcia odpowiedzialności za taki czyn, który mógłby zostać popełniony w przyszłości.

§ 22.

1. W miejscach publicznych oraz podczas publicznych wystąpień prokurator powinien zachowywać się w sposób zgodny z normami kultury, wykazując powściągliwość w wyrażaniu emocji i nie tracąc kontroli nad własnym zachowaniem. Podejmując polemikę ze stanowiskiem innych osób prokurator powinien zachować umiar i unikać sformułowań deprecjonujących te osoby; nie może jednak pozostawiać bez reakcji wypowiedzi, które naruszają obowiązujące prawo.

2. Prokurator, korzystając z mediów społecznościowych, powinien zachowywać rozwagę i ostrożność.

3. Zasady określone w ust.1 stosuje się także do wypowiedzi w mediach społecznościowych, nawet jeżeli są kierowane do ograniczonego kręgu odbiorców, a także w razie zamieszczania wpisów i komentarzy bez ujawnienia rzeczywistych danych prokuratora.

§ 23.

Prokurator, uczestnicząc w debacie publicznej w sprawach niezwiązanych z działalnością prokuratury, w szczególności dotyczących zagadnień społecznych, podejmując polemikę ze stanowiskiem innych osób, powinien zachować umiar i unikać sformułowań deprecjonujących te osoby. Nie może jednak pozostawiać bez reakcji wypowiedzi innych osób, które naruszają obowiązujące prawo.

§ 24.

Prokurator w stanie spoczynku nie może, bez upoważnienia udzielać informacji o toczącym się lub zakończonym postępowaniu, nawet jeżeli powziął o nim wiadomość przed przejściem w stan spoczynku.

§ 25.

Zakazy i ograniczenia, o których mowa w § 11 i § 24 nie dotyczą publikacji naukowych, edukacyjnych i wspomnieniowych, jeżeli jest to niezbędne ze względu na charakter publikacji i nie narusza tajemnic prawnie chronionych.

